

ФІЗИЧНА ОСВІТА І СПОРТ

УДК 37.017.4:796.032.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20595289>

**Олімпійські цінності як чинник національно-патріотичного виховання
дітей та молоді в умовах сучасної української освіти**

Марія Булатова,

д.пед.н., професор, директор Навчально-наукового олімпійського інституту,
Національний університету фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0000-0002-6266-8618>

Лідія Радченко,

д.фіз.вих., професор, завідувач кафедри історії та теорії олімпійського
спорту, Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

Валентина Єрмолова,

к.фіз.вих., доцент, професор кафедри історії та теорії олімпійського спорту,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0009-0003-2539-2397>

Ірина Кроль,

к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри історії та теорії олімпійського спорту,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури, 1, Київ-150, Україна, 03150,
<https://orcid.org/0000-0003-3021-3181>

Прийнято: 09.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація *Мета.* У статті проаналізовано сучасні підходи до національно-патріотичного виховання в Україні, виокремлено його роль у процесі формування особистості та окреслено перспективи інтеграції олімпійських цінностей у цей процес. Дослідження спрямоване на обґрунтування доцільності використання виховного потенціалу олімпізму як ефективного засобу формування патріотичної свідомості, національної гідності, відповідальності перед суспільством і державою. *Методи.* У дослідженні використано теоретичні методи, зокрема аналіз наукових праць і нормативно-правових документів, узагальнення педагогічного досвіду, порівняння та систематизація інформації. Застосовано також логічний аналіз понять і принципів патріотичного виховання та олімпійських цінностей для обґрунтування їхнього виховного потенціалу. *Результати.* Здійснено ґрунтовний аналіз наукових підходів до визначення поняття «патріотичне виховання» в українській освітній традиції та сучасному педагогічному дискурсі. Окреслено еволюцію поняття «патріотизм» у філософських, історичних і педагогічних контекстах. Встановлено, що патріотичне виховання має системний, цілісний характер, є невід’ємним складником формування національної свідомості, громадянської позиції та морально-етичних орієнтацій молоді. Проаналізовано ключові нормативні документи (закони, укази, стратегії, концепції, накази МОН України), які формують законодавчо-правову основу національно-патріотичного

виховання. Обґрунтовано, що олімпійські цінності – такі як повага, солідарність, прагнення до досконалості, чесність – є універсальними орієнтирами, що здатні сприяти розвитку особистості, її моральному та громадянському становленню. Показано, що спортсмени, як носії патріотичних ідеалів, можуть виступати позитивними моделями для наслідування в освітньому середовищі. Виховна місія сучасного олімпійського руху гармонійно поєднується з цілями національного виховання в Україні, що відкриває нові можливості для педагогічної інтеграції. Висновки. Встановлено, що олімпійські цінності мають значний потенціал для застосування у сфері національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Їх поєднання з освітніми цілями сприяє формуванню громадянської самосвідомості, моральної відповідальності, національної ідентичності. Подальше дослідження цього напрямку є перспективним для модернізації виховної складової освітнього процесу в Україні та відповідає потребам формування покоління патріотів, здатних до активної участі в розвитку демократичного суспільства.

Ключові слова: патріотичне виховання, цінності, олімпійські цінності, освіта, особистість, національна ідентичність, спорт, молодь, громадянськість.

Olympic values as a component of patriotic education of children and youth in contemporary society

Mariia Bulatova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Olympic Institute of NUUPES,

National University of Ukraine on Physical Education and Sport

<https://orcid.org/0000-0002-6266-8618>

Lidiia Radchenko,

Doctor of Sciences in Physical Education and Sport, Professor, Head of the
Department of History and Theory of Olympic Sport,
National University of Ukraine on Physical Education and Sport,
1 Fizkultury St., Kyiv 03150, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-5149-2952>

Valentyna Yermolova,

PhD in Physical Education and Sport, Associate Professor, Professor of the
Department of History and Theory of Olympic Sport,
National University of Ukraine on Physical Education and Sport,
1 Fizkultury St., Kyiv 03150, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0003-2539-2397>

Iryna Krol,

PhD in Physical Education and Sport, Associate Professor, Associate
Professor of the Department of History and Theory of Olympic Sport,
National University of Ukraine on Physical Education and Sport,
<https://orcid.org/0000-0003-3021-3181>

***Abstract.** Purpose. The article analyzes contemporary approaches to national-patriotic education in Ukraine, highlights its role in the process of personality formation, and outlines the prospects for integrating Olympic values into this process. The study aims to substantiate the feasibility of using the educational potential of Olympism as an effective means of fostering patriotic consciousness, national dignity, and responsibility toward society and the state. Methods. The study employs theoretical methods, including the analysis of scientific literature and regulatory documents, generalization of pedagogical experience, comparison, and*

systematization of information. Logical analysis of the concepts and principles of patriotic education and Olympic values is also applied to substantiate their educational potential. Results. A comprehensive analysis of scientific approaches to defining the concept of “patriotic education” in the Ukrainian educational tradition and modern pedagogical discourse has been carried out. The evolution of the concept of “patriotism” in philosophical, historical, and pedagogical contexts is outlined. It has been established that patriotic education has a systemic and holistic nature and constitutes an integral component of the formation of national consciousness, civic position, and moral-ethical orientations of youth. Key regulatory documents (laws, decrees, strategies, concepts, and orders of the Ministry of Education and Science of Ukraine) that form the legal framework for national-patriotic education are analyzed. It is substantiated that Olympic values – such as respect, solidarity, the pursuit of excellence, and integrity – are universal guidelines that contribute to personal development, as well as moral and civic formation. It is demonstrated that athletes, as carriers of patriotic ideals, can serve as positive role models in the educational environment. The educational mission of the modern Olympic movement harmoniously aligns with the goals of national education in Ukraine, opening new opportunities for pedagogical integration. Conclusions. It has been established that Olympic values have significant potential for application in the field of national-patriotic education of children and youth. Their integration with educational objectives contributes to the development of civic self-awareness, moral responsibility, and national identity. Further research in this area is promising for modernizing the educational component of the educational process in Ukraine and meets the need to form a generation of patriots capable of active participation in the development of a democratic society. Utilize syntactic constructions typical of scientific documents, steering clear of complex grammatical structures. Employ terminology standard in foreign specialized texts, particularly in

sociology, economics, etc. Maintain consistency in terminology between the abstract and the main text of the article.

Keywords: *children, youth, Olympic education, Olympic values, patriotism, integration, upbringing.*

Постановка проблеми. Становлення української державності, розвиток громадянського суспільства та інтеграція України в європейську та світову спільноту вимагають орієнтації на Людину, її духовну культуру і визначають ключові напрями модернізації навчально-виховного процесу. Основою національної системи виховання є національна ідея, яка виступає консолідуючим чинником розвитку суспільства та нації. Ідеалом виховання є всебічно та гармонійно розвинена, національно свідома, освічена, життєво компетентна та творча особистість, здатна до саморозвитку і самовдосконалення. Сучасна соціокультурна ситуація акцентує на формуванні у молоді ціннісного ставлення до себе та навколишнього світу, а також активної та морально відповідальної життєвої позиції [15].

У контексті демократичного розвитку України система національно-патріотичного виховання, що мала певні історичні традиції, потребує удосконалення, враховуючи нові соціальні реалії. Сучасна ситуація характеризується посиленням міграційних процесів та конфліктами культурних цінностей; військовими діями на території України; переглядом культурно-історичної спадкоємності; зниженням соціальної активності молоді та втратами морально-етичних і патріотичних орієнтирів; зменшенням ролі патріотичного виховання в родині та закладах освіти [16, с. 15].

Таке становище не відповідає потребам суспільства та інтересам його сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Духовний потенціал патріотичної ідеї був предметом постійної уваги мислителів, громадських діячів, вчених, педагогів нашої країни та країн світу.

Дефініція «патріотизм» стала застосовуватись у словниках європейських країн у XVIII ст., починаючи з епохи Великої Французької революції 1789 р. Проте, однозначного визначення її досі не існує. Так, Велика Українська енциклопедія трактує «патріотизм» (грец. πατριότης – співвітчизник, πατρίς – вітчизна) як моральний і політичний принцип, соціальне почуття, змістом якого є любов до батьківщини і готовність заради неї жертвувати власними інтересами [6]. За визначенням Академічного тлумачного словника української мови «патріотизм» – це любов до своєї батьківщини, відданість своєму народові, готовність для них на жертви й подвиги [1]. Філософський енциклопедичний словник дає визначення «патріотизму» – (грец. patre – батьківщина) як громадському і моральному принципу, який характеризує відношення людей до своєї країни, проявляється у певному образі дій і складному комплексі суспільних почуттів, котрий, зазвичай, називають любов'ю до батьківщини [26]. «Патріотизм» за Політичною енциклопедією – це моральний принцип, суть якого проявляється у любові до Батьківщини, готовності поступитися своїми приватними інтересами на користь її інтересів; це відданість своїй батьківщині, своїй нації; гордість власною батьківщиною, незалежно від її рівня розвитку, міжнародного статусу [11].

Не зважаючи на різні формулювання, суть залишається однаковою, де головним є любов до Батьківщини, поважне ставлення до неї, до її принципів і законів.

Патріотичні мотиви відображені в піснях-баладах, думках та ключових літературних пам'ятках, таких як «Слово о полку Ігоревім» та «Повість

временних літ», що слугують джерелом патріотичного виховання та культурним надбанням предків.

Запорізьке козацтво виступало ефективною школою патріотичного виховання, де козак був символом свободи, захисником громадського добра та борцем за волю рідного краю.

Важливе місце у формуванні патріотичних цінностей належить і вихованцям Києво-Могилянської академії, зокрема Г. Сковороді, у творчості якого патріотизм поєднується з моральними чеснотами: благородством, скромністю, поміркованістю, працьовитістю та доброзичливістю. Він підкреслював значення уваги до почуттів дітей та формування в них поваги до батьків і нації [18; 9, с. 41].

Центрами освіти, науки та громадсько-політичної думки у період українського Ренесансу (XVII–XVIII ст.) були Острозька та Києво-Могилянська академії. Їх випускники І. Вишенський [28], З. Копистецький [25, с. 107-108], Г. Смотрицький [25, с. 181-182], Ф. Прокопович [24], М. Смотрицький [22, с. 182-183], які представляли педагогічну еліту того часу, були свідомими патріотами, борцями за національне й соціальне відродження України. Ідеї патріотизму та громадянського виховання були провідними мотивами їх педагогічних робіт.

Патріотичними мотивами пронизані поетичні твори видатного поета, художника, справжнього сина свого народу Тараса Шевченка пронизують кожен рядок. Він був справжнім борцем свого народу.

Український історик, громадський та політичний діяч М. С. Грушевський звертав увагу на необхідність виховання громадянських почуттів, здатних об'єднати весь народ [3].

Найбільшим внеском Івана Огієнка (митрополита Іларіона) – українського історика, письменника, мовознавця, видавця, педагога, громадського, політичного та церковного діяча до педагогічної думки України

стала розробка та реалізація концепції національного виховання, в якій особливе значення надавалося рідній мові, історії, національним традиціям. Головною метою він вважав виховання дітей свідомими українцями, справжніми патріотами [7].

Неоцінений внесок у розвиток національно-патріотичного виховання черпаємо з робіт священика, педагога, письменника, поета і культурного діяча Олександра Духновича. В основу концепції своєї педагогіки він покладав національно-патріотичне виховання, засноване на принципах народності, природовідповідності, культуровідповідності [4].

Софія Русова – український педагог, письменниця, літературознавець та громадський діяч виховання дітей пов'язувала з моральним, естетичним, національно-патріотичним як необхідними умовами для виховання в дитини патріотизму та любові до свого народу. За її баченням «Національне виховання забезпечує кожній нації найширшу демократизацію освіти, коли його творчі сили не будуть покалічені, а, навпаки, дадуть нові оригінальні, самобутні скарби задля вселюдського поступу: воно через пошану до свого народу виховує в дітях пошану до інших народів [17, с. 216]

Значний внесок у розвиток патріотичного виховання зробив К. Д. Ушинський. У своїй педагогічній теорії значне місце він приділяв вихованню підростаючого покоління в дусі патріотизму, любові до Батьківщини та свого народу, сповненого ідеєю народності. Він писав: «Як немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до батьківщини, і ця любов дає вихованню вірний ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з його поганими природними, особистими, сімейними і родовими нахилами» [23, с. 43].

Проблема патріотичного виховання, духовного зв'язку поколінь займали провідне місце у педагогічній діяльності видатного педагога післявоєнного часу В. О. Сухомлинського. На його погляд, «...патріотичне

виховання школярів доцільно здійснювати на національних цінностях, серед яких провідними є любов до рідної землі, народу й Батьківщини, любов до найбільш рідних людей, членів сім'ї та родини, любов до рідної мови, шанобливе й бережливе ставлення до історії та культури українського народу, праця на благо свого народу й Батьківщини» [21, с. 256].

Проблема національно-патріотичного виховання молоді наприкінці ХХ початку ХХІ ст. продовжує бути предметом дослідження наукової та педагогічної громадськості. Так, питання обґрунтування теоретико-методологічних засад становлення громадянина-патріота України знайшли відображення в роботах І. Беха та К. Чорної [2]; питанням формування національної свідомості й патріотичних цінностей в освітньому середовищі присвячені роботи В. Кремня [8]; проблеми формування національно-культурної ідентичності були предметом досліджень В. Кремня, І. Беха, О. Докукіної, К. Журби, І. Шкільної, С. Федоренко [10]; питання соціокультурної спрямованості патріотичного виховання досліджувалися О. Сухомлинською [20].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри активну увагу вітчизняної наукової спільноти до проблем патріотичного виховання, результати аналізу науково-педагогічної літератури свідчать про недостатню розробленість питання формування патріотичних цінностей учнівської молоді засобами олімпійського руху. З огляду на це, проблема використання виховного потенціалу олімпійських цінностей у процесі становлення особистості набуває особливої актуальності та потребує ґрунтовного наукового осмислення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). *Метою* дослідження є аналіз місця патріотичного виховання в сучасних наукових розвідках, окреслення перспективи інтеграції олімпійських цінностей в патріотичний складник сучасного освітнього процесу дітей та молоді.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність поняття «патріотичне виховання» та визначити його структуру у контексті сучасних педагогічних підходів.
2. Проаналізувати сучасний стан наукових досліджень із проблематики патріотичного виховання в Україні.
3. Проаналізувати чинні нормативні документи та освітні стандарти, що регламентують реалізацію патріотичного виховання в освітніх закладах.
4. Обґрунтувати доцільність використання виховного потенціалу олімпійських цінностей як засобу формування патріотичних почуттів у дітей і молоді.

Методи. У дослідженні використано теоретичні методи, зокрема аналіз наукових праць і нормативно-правових документів, узагальнення педагогічного досвіду, порівняння та систематизація інформації. Застосовано також логічний аналіз понять і принципів патріотичного виховання та олімпійських цінностей для обґрунтування їхнього виховного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна мета державної політики у сфері освіти полягає у створенні сприятливих умов для всебічного розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, формуванні покоління, здатного ефективно працювати й навчатися упродовж усього життя, зберігати та примножувати цінності національної культури й громадянського суспільства, а також сприяти розвитку й зміцненню суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави як невід'ємної частини європейської та світової спільноти [14].

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна, системна та цілеспрямована діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, благодійних організацій, сім'ї, закладів освіти та інших соціальних інституцій, спрямована на формування у молодого покоління високого рівня патріотичної свідомості,

почуття вірності й любові до Батьківщини, турботи про добробут народу, готовності до виконання громадянського й конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів, цілісності та незалежності України. Ця діяльність також має на меті сприяння утвердженню України як правової, демократичної та соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави та нації [13].

Зважаючи на важливість і актуальність національно-патріотичного виховання для захисту суверенітету України, подальшого її становлення та розбудови, в країні діє низка законодавчих актів України, які регламентують реалізацію цього процесу, а саме: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2834-IX «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»; Указ Президента України від 13.11.2014 № 872 «Про День Гідності та Свободи»; Указ Президента України від 13.11.2014 № 871 «Про День Соборності України»; Указ Президента України від 14.10.2014 № 806 «Про День захисника України»; Указ Президента України від 11.02.2015 № 69/2015 «Про вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні»; Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання»; Постанова КМУ № 864 від 30.07.2024 року «Про затвердження Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року»; Розпорядження КМУ від 15.03.2024 року № 243-р «Про державну цільову національно-культурну програму забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року»; Наказ МОН від 07.02.2024 року № 131 «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції громадянської освіти в Україні до 2030 року»; Спільний

наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства освіти і науки України, Міністерства оборони України, Міністерства культури і туризму України від 27.10.2009 № 3754/981/538/493 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання молоді», а також накази, листи та методичні рекомендації МОН України.

Аналізуючи ці державні та нормативно-правові документи, можна стверджувати, що головний акцент відводиться на роботу з дітьми та молоддю, а реалізацію яких національно-патріотичного виховання підростаючого покоління є одним із першочергових завдань закладів освіти України всіх рівнів акредитації.

Питання цінностей упродовж століть залишалося ключовим у роздумах провідних мислителів – філософів, психологів і соціологів. Ще в античності до осмислення сутності цінностей зверталися Сократ, Платон і Аристотель, які заклали основи уявлення про тріаду базових орієнтирів культури та духовності: благо, істину та красу. У період Відродження й Просвітництва інтерес до цієї тематики лише посилювався, про що свідчать праці Петрарки, Дені Дідро, Джона Локка, Жан-Жака Руссо й інших мислителів, для яких проблематика ціннісних орієнтацій була особливо значущою.

Поняття «цінність» має складну й багатовимірну природу. У Філософському словнику соціальних термінів [27, с. 651] воно визначається як духовне утворення, що існує завдяки моральним та естетичним категоріям, визнаним суспільством, і виступає мірилом оцінки людських учинків. В Енциклопедії освіти [5, с. 992] наголошується, що цінність є складовою взаємодії людини зі світом, відображає значущість певних явищ з погляду задоволення її матеріальних та духовних потреб і виражає те, що особистість вважає важливим. Словник української мови подає лаконічне визначення, окреслюючи цінність як те, що має певну матеріальну чи духовну вагу [19, с. 237]. Узагальнюючи різні підходи до трактування поняття «цінність»,

найбільш комплексним видається визначення О. Поліщук, яка розглядає цінність як філософсько-культурологічну, психолого-педагогічну та соціальну категорію, що відображає значущість об'єктів, явищ, ідей і процесів для життєдіяльності людини, її потреб, інтересів і способів ставлення до навколишнього світу [12].

Ведучи мову про цінності, доречно згадати їх у контексті античних Олімпіад, які були не лише ареною для демонстрації фізичної сили, але й важливим культурним і моральним інститутом грецької цивілізації. Вони втілювали фундаментальні цінності, що становили основу грецького світогляду: гармонію тіла й духу, чесне змагання, повагу до законів і богів, а також прагнення до суспільного миру.

Кайл Д. Г. у своїй праці «Sport and Spectacle in the Ancient World» (Oxford: Wiley-Blackwell) наголошує, що однією з ключових цінностей давньогрецької цивілізації був ідеал калокагатії – поєднання фізичної досконалості та моральної доброчесності. Він підкреслює: «Фізична краса і моральне вдосконалення розглядалися як прояв одного й того ж внутрішнього благородства душі» [30, с. 56].

Цінності сучасного олімпійського руху є невід'ємною складовою філософії олімпізму, сформульованої наприкінці ХІХ століття П'єром де Кубертенем. Його ідея відродження Олімпійських ігор була тісно пов'язана з просвітницькою місією – вихованням гармонійно розвиненої особистості через спорт, що поєднує фізичну досконалість із моральними та інтелектуальними якостями. У цьому контексті олімпізм постає як гуманістичне світоглядне вчення, в основі якого – прагнення до особистісного зростання, поваги до інших, взаєморозуміння між народами та мирного співіснування.

У самому центрі олімпійського світогляду перебуває людина – вільна й відповідальна особистість, здатна до самовдосконалення та творення

справедливого суспільства на основі принципів чесності, рівності, солідарності й взаємної поваги. Ці цінності покликані не лише регулювати поведінку спортсменів та організаторів змагань, а й слугувати універсальними орієнтирами для всіх учасників суспільного життя.

Олімпійські цінності здатні зайняти вагоме, а подекуди й провідне місце у процесі національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Це зумовлено тим, що спортсмени виступають своєрідними носіями патріотичних ідеалів: на міжнародних спортивних аренах вони репрезентують свою державу, захищаючи її честь і зміцнюючи позитивний імідж у світі. У повсякденному ж житті атлети демонструють приклад поведінки, заснований на повазі, дружбі, взаємопідтримці та прагненні до самовдосконалення. Саме тому олімпійські цінності можуть слугувати ефективним інструментом виховання громадянської свідомості, формування почуття гордості за свою країну та розвитку культури миру й взаєморозуміння [29].

Попри широке коло можливих інтерпретацій, ці цінності створюють загальний фундамент, який можна адаптувати для різних соціальних груп і реалізовувати через різноманітні підходи та методики.

Висновки.

1. **Патріотичне виховання** визначено як цілісну педагогічну систему, що охоплює формування патріотичної свідомості, громадянської відповідальності, любові до Батьківщини та готовності до захисту її суверенітету. У сучасних педагогічних підходах патріотичне виховання розглядається як невід'ємна складова загального розвитку особистості, що забезпечує її ціннісно-світоглядну орієнтацію.

2. **Аналіз наукових джерел** показав, що в Україні спостерігається зростаючий інтерес до проблематики національно-патріотичного виховання. Однак, питання формування патріотичних цінностей засобами олімпійського

руху залишається недостатньо розробленим, що відкриває перспективи для подальших наукових пошуків у цьому напрямі.

3. **Нормативно-правова база України** щодо національно-патріотичного виховання є достатньо розгалуженою та відповідає сучасним потребам суспільства. Законодавчі акти, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, накази МОН України та інші документи визначають чіткі пріоритети й механізми реалізації патріотичного виховання на всіх рівнях освіти.

4. **Олімпійські цінності** (чесність, повага, дружба, прагнення до досконалості, солідарність) мають значний виховний потенціал, що може бути ефективно використаний для формування патріотичних почуттів у дітей і молоді. Їх інтеграція в освітній процес сприяє розвитку громадянської самосвідомості, почуття гордості за свою країну та готовності до активної участі в суспільному житті.

Таким чином, виховний потенціал олімпійських цінностей доцільно розглядати як ефективний засіб у системі національно-патріотичного виховання молодого покоління, що потребує подальшого наукового обґрунтування й практичної реалізації в умовах сучасної української школи.

Список використаних джерел

1. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення 20.03.2026)
2. Бех І., Чорна К. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді // Гірська школа Українських Карпат. 2015. № 12–13. С. 26–37.
3. Грушевський М. Початки громадянства (генетична соціологія) / М. Грушевський ; Institut Sociologique Ukrainien. Відень : Укр. Соціол. ін-т, 1921. 328 с.

4. Духнович О. Вибрані твори / упоряд., вступ. ст., приміт. Д. М. Федаки. Ужгород : Вид-во «Закарпаття», 2003. 568 с.
5. Енциклопедія освіти / редкол.: В. Г. Кремень (голова) [та ін.]. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
6. Єнін М. Н. Патріотизм // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Патріотизм> (дата звернення 20.03.2026).
7. Іларіон (Огієнко І.). Наш бій за державність : іст. епопея. Ч. 2. Вінніпег : Наша культура, 1966. 224 с.
8. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору : монографія / АПН України. Київ : Пед. думка, 2009. 520 с.
9. Кульчицький В. Й. Теорія і практика патріотичного виховання в школах України (1945–2019 рр.) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Тернопіль, 2020. 490 с.
10. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка : монографія / Журба К. О., Бех І. Д., Докукіна О. М., Федоренко С. В., Шкільна І. М. Кропивницький : ІМЕКС-ЛТД, 2019. 156 с.
11. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) [та ін.]. Київ : Парламентське вид-во, 2011. 808 с.
12. Поліщук О. П. Виховання моральних цінностей у сучасній початковій школі // Актуальні питання педагогіки та психології: шляхи теоретичного і практичного вирішення проблем : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17–18 берез. 2018 р.). Одеса : ГО «Ін-т інновац. освіти», 2018. С. 82–84.
13. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України : наказ МОН України від 06.06.2022 № 527.
14. Про Національну доктрину розвитку освіти : указ Президента України № 347/2002 від 17.04.2002.

15. Про Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні : постанова Президії АПН України від 01.07.2004 № 1-7/6-98.
16. Реалізація національної ідеї становлення громадянина-патріота України через ціннісний потенціал олімпізму / М. М. Булатова [та ін.] // Науково-методологічні дослідження у фізичній культурі і спорті, фізичній терапії, ерготерапії, туризмі : колективна монографія : у 4 т. / редкол.: Є. В. Імаса (голова) [та ін.]. Київ : Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України, 2020. Т. 3. 132 с.
17. Русова С. Вибрані педагогічні твори. Київ : Освіта, 2003. 304 с.
18. Сковорода Г. Вірші, пісні, байки, діалоги, трактати, притчі, прозові переклади, листи. Київ : Наук. думка, 1983. 261 с.
19. Словник української мови : в 11 т. Київ : Наук. думка, 1980. Т. 11. С. 237. URL: <http://sum.in.ua/s/cinnistj> (дата звернення 21.03.2026)
20. Сухомлинська О. В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді: загальні тенденції й індивідуальний пошук. Київ : Всеукр. фонд «Добро», 2006. 43 с.
21. Сухомлинський В. О. Народження громадянина // Вибрані твори : у 5 т. Київ : Рад. школа, 1977. Т. 3. 572 с.
22. Україна в міжнародних відносинах : енциклопед. словник-довідник. Вип. 6. Біографічна частина: Н–Я / відп. ред. М. М. Варварцев. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2016. 370 с.
23. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1 : Теоретичні проблеми педагогіки. 488 с.
24. Феофан Прокопович. Філософські твори : у 3 т. Київ : Наук. думка, 1979–1981. Т. 1. 512 с. ; Т. 2. 552 с. ; Т. 3. 524 с.
25. Філософська думка в Україні : біобібліогр. словник. Київ, 2002. 244 с.

26. Філософський енциклопедичний словник / редкол.: В. І. Шинкарук (голова) [та ін.] ; НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
27. Філософський словник соціальних термінів. 3-є вид., допов. Харків : Р.И.Ф., 2005. 672 с.
28. Франко І. Іван Вишенський і його твори // Зібрання творів : у 50 т. Київ : Наук. думка, 1981. Т. 30 : Літ.-крит. праці (1895–1897). 720 с.
29. Binder D. Olympic values education: evolution of a pedagogy // Educational Review. 2012. P. 275–302.
30. Kyle D. G. Sport and Spectacle in the Ancient World. Oxford : Wiley-Blackwell, 2007. 359 p.